

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดเป็นปัญหาสังคมและมีผลโดยตรงทั้งต่อตัวผู้เสพเองรวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้ใกล้ชิดและสังคมประเทศชาติ นำมาซึ่งความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล ปัญหา ยาเสพติดมีแนวโน้มของความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มขึ้นเข้าสู่บุคคลเกือบทุกกลุ่มอายุ มีการขยายตัวตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมยุคพัฒนา ดังนั้นปัญหายาเสพติดจึงมิใช่ปัญหาของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของทุกคนในสังคมที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข ปัญหา ที่ผ่านมามีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่หลายหน่วยงานก็ตาม แต่ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กลับทำให้ปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นทุกขณะ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ หากมีการร่วมมือและร่วมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การทำให้ชุมชนเข้มแข็งจะนำไปสู่ชุมชนปลอดยาเสพติดในที่สุด

การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการแข่งขัน และเร่งรัดในการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมไทย ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจทำให้คนต้องทำงานหนักขึ้นเพราะเพื่อให้ร่างกายทนต่องานหนักได้นาน ๆ มีการใช้ยาเสพติดซึ่งนับวันจะมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าไปในทุกสถาบันของสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน ทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท สถานศึกษา สถาบันศาสนา องค์กรต่าง ๆ ปัญหายาเสพติดนอกจากจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพแล้วยังก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมก่อให้เกิดปัญหาสังคม ประเทศชาติต้องสูญเสียงบประมาณมากมายในการป้องกันปราบปราม รักษาผู้ติดยา (อรเพ็ญ นาควัชร, 2529, หน้า 90) จากการสำรวจการแพร่ระบาดของสารเสพติดของสำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2537) พบว่า หมู่บ้านที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติดทั่วประเทศไทยมีประมาณสองหมื่นกว่าหมู่บ้าน จากทั้งหมดประมาณหกหมื่นกว่าหมู่บ้าน ส่วนจำนวนผู้ติดสารเสพติดมีประมาณ 80,000 คน

นักวิชาการด้านยาเสพติดให้ข้อคิดเห็นว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่กว้างขวาง สาเหตุของปัญหามาจากปัญหาจากตัวบุคคล ความผิดปกติทางด้านบุคลิกภาพและจิตใจและยังมีสาเหตุมาจากปัญหาสภาพเศรษฐกิจและสังคม จากการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2539) พบว่า การอยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดหรือผู้ติดยา การใช้จ่ายเพื่อลดปัญหา การถูกล่อลวง ชักชวน ถูกหลอกให้ทดลองโดยไม่รู้ว่าเป็นยาเสพติด ความอยากรู้ อยากทดลอง ความคึกคะนอง ผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอ มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ การหลบหนีความจริง ปกปิดปมด้อยของตนเอง การแสดงเป็นปฏิปักษ์ต่อครอบครัวต่อสังคม เป็นสาเหตุของการใช้ยาเสพติดของเด็กวัยรุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร พานิชสุข (2528) ที่พบว่า ปัญหาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนของเด็กวัยรุ่น และการวิจัยของ จิตรดา ลัมจำบุญ (2539) พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพมีผลต่อการใช้ยาแอมเฟตามีน เพราะใช้ยาเพื่อให้ร่างกายทนทานต่อการทำงานได้เป็นเวลานาน ๆ เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีฐานะยากจน อาชีพรับจ้างหรืองานที่ต้องใช้แรงกายมากเป็นอาชีพที่ต้องใช้ยาเป็นประจำ

สาเหตุหนึ่งที่ยาเสพติดแพร่ระบาดก็คือ ความไม่ตระหนักของบุคคลในการป้องกันยาเสพติด ซึ่งถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนแต่เข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของทางราชการ แต่เมื่อใดที่เราเกิดความรู้สึกว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นของเราเป็นของทุกคนในชุมชนแล้ว จะเกิดความรู้สึกปกป้องเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ชุมชนของตน หากผู้นำชุมชนรวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นนั้น รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของปัญหาและมีความร่วมมือช่วยเหลือ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้วจะทำให้การป้องกันนั้นได้รับความสำเร็จ การที่จะช่วยให้เกิดความตระหนักในการป้องกันยาเสพติดนั้น คงไม่มีอะไรดีไปกว่าการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีโอกาสได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย จากการศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับอำเภอกับองค์กรระดับหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบนพื้นที่สูงของ ลำเจียก ไชยเสน (2538) พบว่า ความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับอำเภอกับองค์กรระดับหมู่บ้านมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้อำเภอและองค์กรประชาชน

ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มองค์กรในระดับหมู่บ้าน ตลอดจนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้เข้าไป มีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น จะนำไปสู่การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบนพื้นที่สูงบรรลุความสำเร็จ และจากการศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยแนวทางวัฒนธรรมชุมชนของนเรศ สงเคราะห์สุข (2540) พบว่า การแก้ปัญหายาเสพติดโดยอุดมการณ์ของชุมชน สะท้อนความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ความสามัคคี การมองปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชนที่ทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข การร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด องค์กรรัฐและเอกชนมีบทบาทในการสนับสนุน กระตุ้น ให้กำลังใจ จัดเวทีให้ชาวบ้านในการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นโดยเคารพในบทบาทของชาวบ้านเป็นผู้ตัดสินใจทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนได้ผล ดังนั้น การป้องกันปัญหายาเสพติดจึงต้องเป็นการกระทำร่วมกันของทุกคน ทุกองค์กร ทุกหน่วยงาน ในชุมชนเพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตำบลนครชุมเป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชรที่มีการเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด เนื่องจากเป็นทางผ่านของถนนสายเอเชียจึงทำให้มีการติดต่อกับคนนอกพื้นที่ได้ง่าย และอาจถูกใช้เป็นเส้นทางขนส่งยาเสพติด มีสถานที่ที่เป็นจุดพักรถสับล้อหรือผู้ที่ขับรถทางไกล และเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร มีการจ้างงานทางการเกษตรจากคนทั้งในและนอกพื้นที่ เช่น รับจ้างตัดอ้อย ขุดเก็บมันสำปะหลัง หักข้าวโพด ซึ่งเป็นการทำงานที่ต้องใช้แรง จึงมีโอกาสที่ยาเสพติดจะแพร่ระบาดเข้ามาในชุมชนได้ จากการวิจัยของ สานิต ธนทวี (2541) สถิติการจับกุมคดียาเสพติดในจังหวัดกำแพงเพชรปี 2539-2540 พบว่า สูงเป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือ และจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการเสพยาบ้าโดยสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกำแพงเพชรพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาจาก 3 โรงเรียนซึ่งมีโรงเรียนในตำบลนครชุมรวมอยู่ด้วย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,238 คน สูบบุหรี่ 259 คน เสพยาบ้า 189 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน การป้องกันยาเสพติดของชุมชนที่ผ่านมากจนถึงปัจจุบัน รวมถึงข้อเสนอแนะของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา

1. ศึกษาประวัติของชุมชน สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนเพื่อให้ทราบบริบทของชุมชน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประชากร เศรษฐกิจและสังคม
2. การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม ประเภทยาเสพติด กลุ่มที่เสพยาเสพติด สาเหตุการเสพยาเสพติด
3. การป้องกันยาเสพติด ในชุมชนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันในด้านที่เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด การดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
4. ข้อเสนอแนะของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตประชากร

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียน สถานีอนามัย สถานีตำรวจ ในตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร ที่กระทำการด้านการป้องกันยาเสพติด
- ประชาชน นักเรียน ในชุมชนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การป้องกันยาเสพติดในชุมชน หมายถึง การให้การศึกษา ข่าวดสาร ความรู้ ข้อมูล การจัดกิจกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ในเรื่องของยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้ประชาชนหันไปใช้ยาเสพติด เป็นทางออกเมื่อประสบปัญหาแก่ตนเอง และครอบครัว และดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของตัวยา รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อม มิให้มีส่วนผลักดันให้คนไปใช้ยาเสพติด โดย ผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยาเสพติด หมายถึงยา หรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยาและมีสุขภาพทรุดโทรมอันได้แก่ ยาบ้า เฮโรอีน กัญชา สารระเหย เหล้า บุหรี่ ในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นที่ยาบ้าเนื่องจากมีการแพร่ระบาดมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัย สามารถนำมาใช้ในการจัด หรือปรับกระบวนการในการป้องกันยาเสพติด ในชุมชนต่อไป
2. ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจสามารถนำข้อมูลหรือผลการวิจัยไปปรับใช้ได้